

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата наук з фізичного виховання і спорту,
доцента Ольги Сергіївни Микитчик на дисертацію Катерини
Володимирівни Дробот “Інтерактивне навчання плавання дітей старшого
дошкільного віку”, подану на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 017 – фізична культура і спорт**

Актуальність даної дисертаційної роботи обумовлена необхідністю впровадження передових педагогічних інтерактивних технологій у навчанні плаванню дітей старшого дошкільного віку для формування комплексу компетентностей незалежного плавання. Це обумовлено наявністю певних протиріч між об’єктивними потребами у постійному зростанні професійного рівня тренерів (інструкторів) та відсутністю ефективного регуляторного механізму, що стимулює цей розвиток; між необхідністю впровадження сучасних програм у заклади дошкільної освіти та відсутністю науково обґрунтованих теоретичних і методичних засад її забезпечення; між необхідністю навчання дітей із ознаками водобоязні плавальним умінням та низькою ефективністю існуючих методик і програм із адекватною технологією тощо.

Дослідження виконувалося згідно тем: «Теоретико-методичні засади вдосконалення навчально-тренувального процесу у різних видах спорту» (державний реєстраційний номер: 0122U001108) плану науково-дослідної роботи Запорізького національного університету на 2022–2026 рр., «Теоретичні і методичні основи навчання плаванню різних груп населення» (державний реєстраційний номер: 0121U108015) плану науково-дослідної роботи Херсонського державного університету на 2021–2025 рр.

Роль автора полягала у визначенні основних напрямів удосконалення програми навчання плавання дітей старшого дошкільного віку для формування їх водної компетентності; обґрунтуванні сукупності ефективних, доступних та інформативних засобів і методів; вирішенні актуальних науково-практичних задач щодо встановлення фізичного розвитку, функціонального стану серцево судинної і дихальної систем, фізичної та плавальної підготовленості, водної компетентності, вольової сфери, й на підставі цього, розробці та впровадженні програми інтерактивного навчання..

Результати дослідження носять об'єктивний характер за кількістю досліджуваних, яких налічувалося 45 дітей старшого дошкільного віку (5,2–6,1 року від народження) м. Херсона (плавальний басейн Херсонського державного університету) (контрольна група – КГ, експериментальна група – ЕГ1) і м. Запоріжжя (плавальний басейн «Спартак-КПУ») (експериментальна група – ЕГ2).

Методи дослідження адекватні поставленим завданням і включають: теоретичний аналіз і узагальнення наукової, навчально-методичної літератури й інформації в мережі Інтернет, аналіз документальних матеріалів, соціологічні методи (опитування), метод експертних оцінок, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент. Отримані показники обчислені з використанням методів математичної статистики.

Аналіз обґрунтованості наукових положень, мети, завдань і висновків свідчить про їх логічний зв'язок.

Мета дослідження – удосконалити зміст навчання плавання дітей старшого дошкільного віку за допомогою комплексного застосування інтерактивних засобів і методів.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати суперечності у засобах, методах, формах навчання плавання дітей старшого дошкільного віку та спрогнозувати результати їхньої водної компетентності.
2. Встановити показники фізичного розвитку, функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем, фізичної та плавальної підготовленості, водної компетентності, вольової сфери.
3. Розробити авторський зміст програми навчання плавання дітей старшого дошкільного віку за допомогою комплексного застосування інтерактивних засобів і методів.
4. Експериментально перевірити авторську програму навчання плавання дітей старшого дошкільного віку за допомогою комплексного застосування інтерактивних засобів і методів.

Об'єкт дослідження – навчання плавання дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – засоби, методи, форми навчання плавання дітей старшого дошкільного віку.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

вперше:

– доведено ефективність застосування різних підходів до формування змісту програму навчання плавання дітей старшого дошкільного віку на основі застосування інтерактивних засобів і методів. Встановлено, що навчальні заняття за авторською програмою позитивно впливають на показники фізичного розвитку, функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем, вольової сфери, фізичної та плавальної підготовленості, дітей старшого дошкільного віку;

- включено до процесу навчання плавання дітей старшого дошкільного віку категорії «водна компетентність» та рівні сформованості плавальних умінь дітей старшого дошкільного віку;

- запроваджено спеціалізований засіб «Комп'ютерна програма визначення водної компетентності (SwimTeach)» для моніторингу умінь дітей старшого шкільного віку та комплекс ілюстративно-методичних карток для візуального сприйняття техніки виконання рухів дітьми зазначеної вікової групи;

удосконалено:

- обґрунтування нових можливостей підвищення рівня водної компетентності дітей старшого дошкільного віку за допомогою усунення чинників завад, що лімітують їх досягнення;

- відомості щодо пріоритетності засобів і методів навчання плавання дітей старшого дошкільного віку;

- відомості щодо структури і змісту програми навчання плавання дітей дошкільного віку та досвіду;

набули подальшого розвитку:

- організаційні та методичні положення щодо якісної організації процесу навчання плавання дітей старшого дошкільного віку;

- відомості про динаміку фізичного розвитку, функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем, фізичної підготовленості, вольової сфери дітей старшого дошкільного віку за підсумками занять плаванням.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці авторської програми інтерактивного навчання плавання дітей старшого дошкільного віку, що необхідно для формування їх водної компетентності; доведенні ефективності авторської спеціалізованої «Комп'ютерної програми визначення водної компетентності (SwimTeach)»; розробці моделі рухових завдань у вигляді коміксів для візуального сприйняття техніки виконання рухів і журналу із техніки безпеки; розробці логічних вправ теоретичного характеру для психоемоційного розвитку на формування знань з плавання; визначенні рівня сформованості плавальних умінь дітей старшого дошкільного віку за допомогою модифікованої ШВК (школа водної компетенції) – ілюстрованого оцінювання на основі 30 різних плавальних тестів за рівнями інтегрального показника водної компетентності Івк.

Результати досліджень впроваджено у навчальний Запорізького національного університету, Херсонського державного університету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; у навчально-тренувальний процес ВП ФПУ у Запорізькій обл., ХМГО «Федерація плавання м. Херсона», СДЮШОР «Мотор-Січ» м. Запоріжжя, СДЮШОР «Спартак-КПУ» м. Запоріжжя, ДЮСШ № 2 м. Івано-Франківськ, ДЮСШ «Сокіл» Калуської міської ради, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Науково-практичні результати дисертаційної роботи рекомендовані до використання у навчально-вихованому процесі закладів дошкільної освіти, урочних і позаурочних формах занять плаванням дітей старшого дошкільного віку, профільній освіті студентів закладів вищої освіти за спеціальностями 014 Середня освіта (фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт.

Результати наукового пошуку здобувача обговорювались на науково-практичних конференціях різного рівня: XIX Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми і перспективи розвитку фізичного

виховання, спорту і туристсько-краєзнавчої роботи в закладах освіти» Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2021 р.; VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Основи побудови тренувального процесу в циклічних та екстремальних видах спорту» Харківська державна академія фізичної культури, 2021 р.; V Міжнародна науково-практична конференція «Фізична активність і якість життя людини» Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк 2021 р.; 7th International Conference of the Universitaria Consortium In Physical Education, Sports and Physiotherapy (12th to 13th November 2021 Lasi, Romania); VI Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Фізична активність і якість життя людини», Волинський національний університет імені Лесі Українки м. Луцьк, 2022 р.; конференціях кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету (Херсон, 2019–2022) і кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету (Запоріжжя, 2020–2022).

Наукові результати дисертації висвітлені у 8 наукових публікаціях: 2 статті опубліковані у фахових виданнях України; 2 статті – у періодичних наукових виданнях, які включені до міжнародної бази даних Scopus; 1 публікація апробаційного характеру; 3 – додатково відображають наукові результати дисертації.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків (обсягом 65 сторінок). Усього використано 234 джерела наукової та спеціалізованої літератури, з них 73 – латиницею. Загальний обсяг дисертації становить 305 сторінок, з них 192 – основного тексту. Роботу ілюстровано 9 рисунками і 33 таблицями.

У *вступі* обґрунтовано актуальність роботи, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, методи, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, окреслено особистий внесок автора, наведено дані щодо апробації роботи та впровадження отриманих результатів у практику, зазначено кількість публікацій.

У *першому розділі* дисертаційної роботи подано результати теоретичного аналізу, систематизації й узагальнення даних науково-методичних джерел за тематикою дослідження. З'ясовано ступінь обґрунтованості складових системи навчання плавання дітей різних вікових груп, вимоги до цього процесу зі сторони різних учасників, розкриті наукові та методичні підходи до організації занять із плавання.

У *другому розділі* наведено обґрунтованість методів здійснених досліджень, їхню відповідність об'єкту, предмету, меті та завданням роботи, доцільність застосування запропонованих методів, описано організацію дослідження і контингент випробуваних.

Дисертаційна робота виконувалась поетапно протягом 2019 – 2022 років і відповідно до мети та завдань дослідження включала чотири етапи.

У *третьому розділі* висвітлено сучасний стан фізичної підготовленості дітей, особливості їхнього фізичного розвитку, індивідуальні особливості розвитку, основну увагу зосереджено на необхідності формування водної компетенції, що виступає життєво важливим компонентом всебічно розвинутої особистості.

У *четвертому розділі* наведено характеристику авторської програми навчання плавання дітей зазначеної вікової групи. У ході дослідження використано кілька методичних варіантів для побудови програми, що суттєво розширює можливості практичного застосування результатів дисертаційного дослідження у практиці роботи закладів дошкільної освіти та поза їхніми межами.

У *п'ятому розділі* висвітлено ступінь повноти вирішення досліджуваної проблеми та завдань дослідження.

Загалом дисертаційна робота Катерини Володимирівни Дробот “Інтерактивне навчання плавання дітей старшого дошкільного віку” написана українською мовою із дотриманням наукового стилю, що відзначається адекватним застосуванням термінологічного апарату. Робота є цілісною і характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової ідеї автора. Надані у роботі наукові та практичні положення логічні та достатньо

обґрунтовані. Викладені ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам, та критичний аналіз наукових поглядів інших авторів мають посилання на джерела.

Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, звертаємо увагу на окремі недоліки, зокрема:

1. У вступі варто було б не тільки перерахувати використані наукові методи дослідження, а й змістовно відзначити, що саме досліджувалось кожним методом, з обґрунтуванням вибору методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків.

2. Дисертантка вказує, що «...визначення рівня сформованості плавальних умінь (водної компетентності) дітей старшого дошкільного віку здійснювалося з використанням модифікованої ШВК» нажалі у тексті дисертації відсутнє посилання хто саме був автор-розробником школи водної компетенції, яка лягла в основу та у подальшому зазнала певно модифікації.

3. Дослідження проводились протягом 2020-2021 років у той час, коли в Україні були запроваджені певні карантинні обмеження. Виникає питання, яким чином відбувалось проведення експериментальної частини дослідження у цих умовах?

4. Загальні висновки до дисертації не в повній мірі розкривають змістовне навантаження щодо вирішення завдань дисертаційного дослідження. Так, наприклад, у висновках не викладено наукові та практичні результати дисертації, пов'язані із вирішенням другого завдання, також нажалі не надано можливі напрями продовження досліджень за тематикою дисертації.

5. У тексті дисертації відмічаються помилки та редакційні неточності, оформлення дисертації не в повній мірі задовольняє вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Вказані недоліки не знижують наукової цінності роботи та не заперечують її наукових результатів, що у сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання, мають істотне значення для фізичної культури і

спорту та можуть бути використаними у практиці галузі. Вважаємо, що частина вказаних недоліків може слугувати підставою для перегляду та удосконалення змісту освітньо-наукової програми підготовки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти.

Загалом, дисертаційна робота, є спеціально підготовленою кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, яку виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження, характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, відповідає спеціальності 017 – Фізична культура і спорт, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор Катерина Володимирівна Дробот заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент

Ольга МИКИТЧИК
кандидат наук з фізичного
виховання та спорту,
доцент

Проректор з наукової діяльності ПДАФКіС

Наталія МОСКАЛЕНКО
доктор наук з фізичного
виховання та спорту,
професор

Підпис Микитчик О.С. засвідчую

Наталія ДЕМ'ЯНОВА
начальник відділу кадрів
ПДАФКіС